

קול המון

כאשר **ההמון** ממלא את הרחוב, אנו אומרים שהרחוב **הומה** – ולא במקרה. הפועל המקראי **הָמָה** מציין ביסודו השמעת קול. הוא קרוב בצלילו ובמשמעותו למילים **מְהוּמָה**, **נְהוּמָה**, **הָמָם**, **הָמָהוּם** ועוד, ואפילו לפועל האנגלי hum (זְמִזְמָה, השמיע נהימה). מקובל לומר כי מילים אלו נוצרו כחיקוי לקול הטבעי שמשמיעים בעלי חיים בשעת צרה והתרגשות. ואכן בתנ"ך אנו פוגשים כמה בעלי חיים הומים: "נְהַמָּה כְּדָבִים בְּלִנְיָ" (ישעיהו נט, יא), "יְהַמּוּ כְּכֶלֶב" (תהלים נט, טו), "כִּי־נִי הַגְּאִיּוֹת כָּלֶם הַמּוֹת" (יחזקאל ז, טז). ולא רק הם: הים הַמּוֹמָה, הקריה הַמּוֹמָה והעיר הַמּוֹמָה; המיית הלב והנפש היא ביטוי לערגה ולהשתוקקות.

המילה **הַמּוֹן** קשורה אף היא לענייננו, ופירושה היסודי הוא רעש וקול. לאחר הבצורת הממושכת בימי אליהו התבשר אחאב מלך ישראל על הגשם העומד לרדת: "וַיֹּאמֶר אֱלֹהָיו לְאַחָאָב עֲלֶה אֲכַל וְשִׁתֵּה כִּי קוֹל הַמּוֹן הַגֹּשֶׁם" (מלכים א יח, מא). שימוש דומה במילה **הַמּוֹן** לתיאור שאונם של המים בא בשיר הילדים הידוע 'היורה' מאת יחיאל הלפרין: "גשם גשם משמים קול המון טיפות המים".

המילה **הַמּוֹן** נושאת גם משמעות של 'קיבוץ גדול של אנשים', כגון בדברי העידוד של חזקיהו מלך יהודה לאנשיו: "חִזְקוּ וְאִמְצוּ אֶל תִּירְאוֹ וְאֶל תַּחַתּוֹ מִפְּנֵי מֶלֶךְ אֲשׁוּר וּמִלִּפְנֵי כָּל הַהַמּוֹן אֲשֶׁר עִמּוֹ כִּי עִמּוֹ רַב מִעִמּוֹ" (דברי הימים ב לב, ז). את הקשר בין שתי משמעויותיה של המילה **הַמּוֹן** – רעש וקהל אנשים – מסביר הפרשן שמואל דוד לוצאטו (שד"ל) בפירושו לביטוי "אֵב הַמּוֹן גּוֹזִים" בבראשית יז, ד: "עיקר הוראתו מהומה וקול שאון, והושאל על ריבוי בני אדם ובעלי חיים כי בהיות רבים מהם זה אצל זה, גורמים קול שאון". מאוחר יותר התרחבה משמעותה של המילה **הַמּוֹן** לציון דברים רבים בכלל, כפי שהוא מסביר בהמשך דבריו: "ואחר כך הושאל גם לריבוי עניינים שאינם בעלי חיים". ומן המילה **הַמּוֹן** במשמעות של קהל גדול נוצר בימי הביניים שם התואר **הַמּוֹנִי** שפירושו 'פשוט וגסי', 'השייך להמונים'.

קשר דומה בין רעש ובין ריבוי של אנשים קיים כנראה גם במילים **קָהַל** ו**קוֹל**. לשתי המילים שורשים קרובים, שלעתים אף מתחלפים ביניהם. בירמיהו נא, נה נזכר הצירוף "קוֹל גְּדוֹל" במשמעות של 'קהל גדול', ואילו את הצירוף "קְהֵלָה גְּדוֹלָה" בנחמיה ה, ח יש המפרשים במשמעות 'קול גדול', 'קול גערה'. אם אמנם כך, היחס בין קול לקהל דומה ליחס שבין נור לנְהָרָה (המציינים שניהם אור) ובין לְמוֹל למוֹהֵל.

נסיים בפסוק המשתמש בשורש המ"י בשתי משמעויותיו לצד מילים נוספות בעלות צליל דומה, כדי ליצור משחק מילים של "לשון נופל על לשון". בסוף פרק יז בספר ישעיהו באה נבואה קצרה העוסקת במפלתם של צבאות גדולים – אולי צבאותיו של סנחריב מלך אשור. את ההמון הגדול הזה הנביא מדמה למי הים הגועשים והסוערים: "הוֹי הַמּוֹן עַמִּים רַבִּים בְּהַמּוֹת עַמִּים יְהִי מִיּוֹן...".

